

UĞUR BİRYOL • Çekirdek Sanat Evi

UĞUR BİRYOL 1979'da Çamlıhemşin'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Trabzon'da, yüksek öğrenimini Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde tamamladı. *BirGün* gazetesinde çalıştı. *Atlas*, *Ulusoy Travel*, *Yolculuk*, *Geo*, *Hürriyet Seyahat*, *Magma*, *Trabzonspor Dergisi*, *Express*, *Birikim*, *Bianet*, *Oksijen* ve *Radikal* gibi çeşitli mecralarda yazdı, yazıyor. İletişim'den *Gurbet Pastası* (2007), "*Karardı Karadeniz*" (derleyen, 2012), *Karadeniz'in Kaybolan Kimliği* (derleyen, 2014), *Kazım'ın Sevdası* (2015), *Kaçkarlarda Bulut Olsam* (2017), *Çekirdek Sanat Evi* (2025) çalışmaları çıktı. Çamlıhemşin'de Livera Kitabevi isimli bir mekânı var ve yine sahibi olduğu Pokutsal Tur Seyahat Acentesi ile bölgede turizmle uğraşıyor. Bir-yol, Karadeniz'le ilgili birçok projede danışman olarak da çalışıyor.

İletişim Yayınları 3613 • Bugünün Kitapları 306

ISBN-13: 978-975-05-3894-0

© 2025 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2025, İstanbul

EDİTÖR Kıvanç Koçak

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Oben Üçke

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul • Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6

Bağcılar 34218 İstanbul • Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

UĞUR BİRYOL

Bir Müzik Rüyası

Çekirdek Sanat Evi

*Fikret Kızılok, Fırat Kızıltuğ,
İhsan Özgen, Oğuz Durukan,
Selim Selçuk ve İlhan Şeşen
anısına...*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRNAME.....	11
Kitap İçin Görüşülen Kişiler.....	15
ÖNSÖZ	
Çekirdek Sanat Evi İçin	
ORHAN KAHYAĞLU.....	17
Çekirdek Sanat Evi'ne Giden Yol	21
Darbenin karanlık yıllarında memleket müziği	21
TRT eliyle arabesk	24
1980'li yıllarda Bağdat Caddesi.....	29
Müziğin yaygınlaşma aracı kasetler	31
Taşınabilir müzik	34
Günümüzde kasetin durumu.....	36
Çölde Vaha Yaratan Bir Sanat Evi: Çekirdek	39
Fikret Kızılok'un müziğe dönüşü	40
"Çekirdek, esprili bir kurguydu"	42
"İki insan düşünün..."	45
Yıllar geçse de üstünden... ..	46

Çekirdek Sanat Evi'nin kuruluş hikâyesi.....	47
Evde müzikten Çekirdek Sanat'a	50
Klasik Türk müziğinden Akdeniz sıcaklığına	58
Haftada dört-beş konser.....	60
Doğan Canku'ya yapılan teklif	62
Rüzgâra söylenen şarkılar	65
Yeni Türkü Çekirdek Sanat Evi'nde.....	68
Çekirdek'in yeni dönemi.....	70
The One Man	72
Kaçırılan fırsatlar, sürpriz isimler	78
Fransızca şarkılar.....	85
Grup Gondoğarken'in kaydedilmiş ilk şarkıları	88
Ladino rüzgârları	90
Kazanırım çocuklarıma ekmek parası.....	96
"Biz şarkılarımızı pazarlamayız..."	97
Eurovision'dan Çekirdek Sanat Evi'ne	103
İlk çağda Anadolu müziğinden mistik arayışlara	106
Sergiler, dinletiler, etkinlikler.....	110
Emçioğlu'nun gerçek olan hayali.....	112
Pencere önü çiçeği	116
Çekirdek Anaokulu.....	118
Ortaçgil'i cesaretlendiren Çekirdek	121
Ofset baskı dönemi	123
Bu kalp seni unutmuyor mu?	125
Keşke arabesk söyleseydin	128
Gecenin tam üçünde.....	131
Çalışma Tarzı ve Kasetler...	135
Kapıdan geri çevrilenler haftaya geliyordu.....	138
Kasetlerin yapımı, dağıtımı ve satışı.....	141
Unkapanı'nda yüksek fiyatla satış.....	144
Çekirdek Rüyasının Sonu	149
Kırılma noktaları.....	151
"Çekirdek'te bütün kredi Fikret'indir"	157

Yeniden açılan kapılar.....	158
Ve perde kapanır... ..	161
Çekirdekli hatıralar.....	164
Yarım kalan Psikolojik Bilinçlendirme serisi	167
“Orada bir büyü vardı”	171
Çekirdek’in anlamı.....	173
Şimdi olsa yapılmaz işler	177
Bir özgürlük alanı	180
Cesaretlendirici, ilerici, öngörülü mekân.....	182
Esas Çekirdek Anadolu.....	185
Çekirdek’ten sonraki yıllardan bugüne	187
Temenni ile kapanış.....	195
Çekirdek Sanat Evi Yayın Listesi.....	197

TEŞEKKÜRNAME

1999'da İzmir'de okurken, arkadaşımın babasının sahaf dükkânında bir kaset bulmamla başladı tüm hikâye. Üzerinde sadece “Çekirdek” yazan bu kaseti aldım, eve getirdim ve dinlemeye başladım. Kaset Yeni Türkü'nün çıktı. O zamana kadar en ufak bir fikrimin olmadığı bu çalışmaya dair bilgi almak üzere Naim Dilmener'e danıştım. Bana, kasetin bir dönemin önemli bir sanat evi tarafından yapıldığını yazdı.

Aradan çok uzun zaman geçti, okuldu, işti, askerlikti, şehir değiştirmeydi derken, hayat telaşı bu rafine keyfin izini sürme işinden beni epeyce alıkoydu. Ne zamanki yolu mu İstanbul'a düşürdüm, biraz da iş gücü sahibi olmanın verdiği güvenle dolaşmaya başladım pazarları, müzik dükkânlarını. Beşiktaş'ta küçük bir mekân keşfettim, sahibi Mehmet abi bir gün bana mesaj attı, “Elimde bazı kasetler var, alır mısın?” diye. Hepsi çok özeldi ama bunların arasında üç tane Çekirdek Sanat Evi çalışması görünce, “Demek ki bu kasetlerin devamı da varmış” dedim kendi kendime. Durumu sorduğum Murat Meriç, bunun bir seri olduğunu söyleyince kasetlerin peşine düştüm.

Arayışlarımı facebook ve instagram üzerinden sürdürürken çeşitli satış ve koleksiyon sayfalarına denk geldim. Oralarda da bu kasetlerden satıldığını ya da bunların tanıtıldığını gördüm. “Turuncu Koleksiyon” isimli sayfa sayesinde artık kaç kasetin basılmış olduğunu net biçimde görebiliyordum. Sayfanın sahibi Kamil Batur isimli genç bir arkadaştı, kendisiyle epey yazıştık. Batur bana bir arkadaşının bu konuda tez yazdığını söyleyince Karaca Yiğit Pehlivanlı’yla da tanışmış oldum; tez geldi, okumaya başladım, okudukça merakım iyice arttı.

Bir taraftan da bu kasetleri nasıl edinirim, dinleyebilirim heyecanı içindeydim; bulabildiklerimi hemen alıyordum, bazıları da hediye olarak geliyordu. Sonra bunun sadece bir koleksiyonda kalmaması gerektiğine karar verdim; bunları dijitalleştirip paylaşanlar da, bu konuda çeşitli söyleşiler yapıp yayınlayanlar da vardı ama doğrusu hiçbirisi benim bir şeyler yapma isteğimi kesmiyordu. Bir gün yolumu arkadaşım Cemre Çebi’nin yanına düşürdüm. Sohbet esnasında bu kasetlerden bahsedince bana dükkânlarının müşterilerinden birinin Gülbeniz Şentay olduğunu söyledi. Hatta ilerleyen günlerde Gülbeniz hanımın eşi, bana hazırladığı cd’yi gönderdi. Derken Cemre’yi arayıp Ayvalık’a geleceğimi söyledim ve bana Gülbeniz hanımla bir söyleşi ayarlayıp ayarlayamayacağını sordum. “Tabii, konuşurum” dedikten sonra ayarladı sağ olsun. Böylece onun teşvikiyle başladı kitap hikâyesi, olmasaydı gerçekten şevk bulamayacaktım belki de.

Gülbeniz’le, 2023 Aralık ayında rüzgârlı bir günde, gürültülü bir kafede söyleşimizi yaptık. İstanbul’a döndüğümde kimlerle görüşebileceğimi listeledim, orada da Sumru Ağır-yürüyen ve İsmail Hakkı Demircioğlu imdadıma yetişti. Onların yol göstericiliği ve bağlantılarıyla Doğan Canku ile başlayan ve Zeynep Emçioğlu ile biten, 13 günde 17 söyleşi yaptım. İstanbul’da yeğenim Harun Can’da kalıyordum,

onun verdiği rahatlıkla bu işi kotardım; hatta İmer Demirer'e ulaşmamı da o sağladı.

Tüm bu süreçte çok sayıda insanla da konuyla ilgili yazışmalarım, görüşmelerim oldu. Kimi başarısızlıkla sonuçlandı, kimi hayal kırıklığıyla, çok güzel tanışıklıklar da olmadı değil. İşte onlardan bana göre en önemlisi, Koç Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim görevlisi Cenk Palaz'ın 2022'de attığı e-mail oldu. Sonradan çok iyi arkadaş olduğumuz Cenk hoca, benzer bir hevesin hayatın bizi buluşturduğu noktada bu kitaba o kadar büyük katkılarda bulundu ki, hangi birini saysam ki... Pakize Kınıklı, Sonja Tanrısever, Süheyla Yengi söyleşilerini yaptı; "Çekirdek'in karakutusu" diyebileceğimiz Ahmet Sırmaçek'le buluşmamızda yanımdaydı, muazzam sorularla bir tarihin aydınlatılmasında çok büyük katkılarda bulundu; aynı şekilde Jak Esim söyleşisinde de beraberdik. Ayrıca sayısız materyalin kitaba girmesine de çok büyük katkıları oldu, sağ olsun.

Kitabı hazırlarken eksik kalan en büyük hissiyat elbette Fikret Kızılok'un hayatta olmamasıydı. O burukluk kalbimize sancı verirken, oğlu Yağmur'un varlığı bizi mutlu etti. Yağmur, hem kendi elinin altındaki hem de sevgili annesi Şeyda Özbudun'daki materyallere ulaşmamda büyük katkılarda bulundu. Belirtmeden geçemeyeceğim, Şeyda hanım saklamamış olsa birçok materyal kaybolup, gidebilirmiş; o nedenle bu tarihteki birçok eksikliğin giderilmiş olmasında kendisinin payı büyük ve özel bir teşekkürü hak ediyor. Böylece Çekirdek hikâyesinin aydınlanmamış birçok yönü, hatta eksik kayıtların bazıları da gün yüzüne çıkmış oldu.

Görsel ve yazılı materyal demişken yine instagram'da çok güzel bir sayfası olan Gökhan Koçak (gokhanlp), müzik eleştirmeni ve yazar Cumhuriyet Canbazoğlu, gazeteci Serhan Yedig, *Cumhuriyet* gazetesi arşivi için Yusuf Güler, müzik tarihi araştırmacısı ve yazar Derya Bengi, müzisyen Jak

Esim, Çekirdek'in kasetlerinin kaligrafisinden baskısına her şeyiyle ilgilenen fotoğraf sanatçısı ve grafiker Ahmet Sırmaçek, Erkan Şimşek söyleşisi için Köyceğiz'den el uzatan Jülide Uçar, evlerini bize açan Sonja ve Esin Tanrısever, arşiv konusunda İmer Demirer, Mutlu Torun'la beni buluşturan Nazlı Avano, dönemin tanıklarını kitaba aktarmama vesile olan Timur Daniş çalışmaya inanılmaz güzel katkılarda bulundular, Orhan Kahyaoğlu da yazdığı önsözle kitabı anlamlandırdı, iyi ki varsınız. Mario Levi, bana evini açtı ve sanırım son söyleşisini de benimle yaptı. Kitabı göremeyecek olmasına çok üzülüyorum.

O devre tanıklık edenler, konserleri izlemeye gitmiş olan şanslılar, o dönemin ruhunu yaşıyanlar, bu kitapta söyleşi yaptığımız bütün sanatçılar ve insanlar kitabın oluşumundaki en büyük destekçiler bir bakıma. Bu kitabın yazım aşamasında emeğini, desteğini esirgemeyen, başından beri yanımda duran ve bana inanan, yukarıda isimlerini andığım ya da anmayı unuttuğum dostlara çok teşekkür ederim. Bu proje, kalbi iyi ve güzeli bulan bütün insanlarla beni buluşturduğu için şanslıyım. Hiçbir şekilde ulaşamadığım sanatçılardan af diliyorum. Ulaşıp da yardımcı olmayan/olamayan sanatçılarımız içinse canları sağ olsun diyelim.

En büyük teşekkürü hak eden, böylesi sıra dışı bir çalışma ortamını hazırlayan Fikret Kızılok'u anmadan olmaz elbette...

Her durumda biliyorum ki, Çekirdek Sanat Evi'nin hikâyesi burada bitmeyecek; eksikleri de, hataları da olacak. Onları da hep beraber giderelim istiyorum; görüşlerinizi ve katkılarınızı, belki elinizde olan ve benim bu süreçte ulaşamadığım kayıp kayıtları paylaşmak isterseniz: ubiryol@gmail.com

Ekim 2025, Çamlıhemşin